

بررسی چالش‌های آموزش بالینی دانشجویان رشته‌های اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

مریم تولیت^۱، محمد طاهری راد^۲، راضیه پیران نژاد^۲

^۱گروه آموزشی اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

کد ارکید: 0000-0002-6216-2916

^۲گروه آموزشی اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره هفتم شماره اول بهار و تابستان ۹۹ صفحات ۵۲-۶۰.

چکیده

مقدمه و هدف: آموزش بالینی بخش مهم و اساسی آموزش در اتاق عمل می‌باشد، وجود هرگونه مشکل در آموزش بالینی، کارآیی و بازده این بخش از آموزش را دچار مشکل می‌کند. این مطالعه با هدف تعیین عوامل چالش‌زای آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان اتاق عمل و هوشبری انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ روی دانشجویان اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام شد. روش نمونه‌گیری سرشماری (۲۱۵ نفر دانشجوی) بود. معیار ورود افراد به مطالعه گذراندن حداقل یک واحد کارآموزی بالینی در اتاق عمل بود. ابزار گردآوری، پرسشنامه‌ای پژوهشگر ساخته بود که پایایی پرسشنامه به روش آزمون مجدد محاسبه شد. داده‌ها پس از ورود به نرم افزار SPSS 16، تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: ۱۹۴ نفر از دانشجویان، پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند که ۵۱ نفر از آنها مذکر و ۱۴۳ نفر مونث بودند. ۱۴۶ نفر (۷۵/۳٪) دانشجویان اتاق عمل و ۴۸ نفر (۲۴/۷٪) دانشجویان هوشبری بودند.

میزان عوامل چالش‌زا از دید دانشجویان به ترتیب به شرح ذیل می‌باشد، حیطه محیط آموزشی ۹۷ نفر (۵۰٪)، حیطه ارتباطات بین فردی ۹۳ نفر (۴۷/۹٪)، حیطه تجارب بالینی ۹۳ نفر (۴۷/۹٪)، حیطه تجارب تحقیق‌آمیز ۷۴ نفر (۳۸/۱٪)، حیطه احساسات ناخوشایند ۷۴ نفر (۳۸/۱٪).

نتیجه‌گیری: از آنجایی که محیط آموزش نقش مهمی در برطرف کردن چالش‌های آموزشی دارد بنابراین باید توجه ویژه‌ای به این محیط‌ها نمود. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر مسئولان آموزش بالینی باید با اتخاذ اجرای تصمیمات موثر عوامل چالش‌زای آموزش بالینی را کاهش دهند.

کلید واژه‌ها: آموزش بالینی، اتاق عمل، عوامل چالش‌زا.

نویسنده مسؤل:
محمد طاهری راد، دانشکده پیراپزشکی،
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند،
ایران.
کد ارکید:
0000-0003-3200-2222
پست الکترونیکی:
mohammad.taheerirad@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۷/۴/۱ اصلاح نهایی: ۹۸/۴/۱۰ پذیرش مقاله: ۹۸/۴/۱۱

ارجاع: تولیت مریم، طاهری راد محمد، پیران نژاد راضیه. بررسی چالش‌های آموزش بالینی دانشجویان رشته‌های اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی ۱۳۹۹؛ ۷(۱): ۵۲-۶۰.

مقدمه

آموزش بالینی در حرفه پرستاری از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار است. هدف برنامه آموزش پرستاری فارغ‌التحصیل نمودن پرستارانی است که در سلامت و کیفیت زندگی افراد و جامعه‌ای که به آن خدمت می‌کنند، دارای نقش مؤثری باشند (۱). آموزش بالینی جزء حیاتی برنامه درسی

آموزش پرستاری فارغ‌التحصیل نمودن پرستارانی است که در سلامت و کیفیت زندگی افراد و جامعه‌ای که به آن خدمت می‌کنند، دارای نقش مؤثری باشند (۱). آموزش بالینی جزء حیاتی برنامه درسی

گذاشته و موجب بروز بسیاری از رفتارهای نامطلوب در آنان می‌گردد، هم چنین می‌تواند دانشجویان را تحت‌الشعاع اضطراب قرار دهد. براساس مطالعات موجود، وجود میزان بالای تنش و اضطراب در طول آموزش بالینی در توانایی دانشجویان تاثیر نامطلوب می‌گذارد، عملکرد موثر آنان را فلج می‌کند (۶) و روی یادگیری و موفقیت دانشجویان اثرات منفی برجای می‌گذارد (۷).

حقانی، چالش‌های آموزش بالینی را به چالش‌های خرد (در سطح دانشگاه) و کلان (در سطح ملی) یا به چالش‌های مربوط به مربی، فراگیر، برنامه آموزشی و محیط بالین تقسیم کرد و الگوهای تاثیر گذاری آنها را به صورت علمی ترسیم کرده است (۸). در مطالعه مریدی و همکاران بیشترین میزان استرس در حیطه‌های پنج گانه مربوط به دانشجویان گروه مامایی و بیشترین حیطه تنش‌زا مربوط به حیطه احساسات ناخوشایند بود (۹).

از آنجائی‌که اولین گام برای رفع مشکلات، شناخت آنها می‌باشد، دست‌اندرکاران آموزش باید عوامل موثر بر کیفیت و کمیت آموزش بالینی همینطور عوامل منفی یا بازدارنده آموزش بالینی را شناسایی و معرفی نمایند (۱۰).

دانشجویان به عنوان دریافت‌کنندگان خدمات آموزشی، حضور و تعاملی مستقیم و بی‌واسطه با این فرایند دارند و بهترین منبع برای شناسایی مشکلات آموزش بالینی هستند. از آنجایی‌که سلامت روحی و جسمی تک تک دانشجویان، منشأ اثر بسیار مهمی در سازندگی و بالندگی کشور می‌باشد، لزوم تحقیق در مورد تنش و شناخت عوامل مرتبط با آن در بین جوامع دانشجویی از اهمیت

بوده و در شکل‌دهی مهارت‌های اساسی و توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان نقش اساسی دارد هدف آموزش بالینی فراهم آوردن فرصت‌هایی است تا دانشجویان بتوانند اطلاعات نظری را با واقعیات عملی پیوند بزنند، به صورت تدریجی با حضور بر بالین بیمار تجربیاتی کسب کنند و در تعامل با مربی و محیط مفاهیم آموخته شده را در عمل به کار گیرند و دانش نظری خود را به مهارت-های ذهنی، روانی و حرکتی متنوعی که برای مراقبت از مددجو ضروری است، تبدیل کنند (۲،۳). با توجه به اهمیت آموزش بالینی در شکل‌دهی مهارت‌های اساسی و توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان حرف پزشکی، و همچنین ماهیت مشترک رشته‌های پرستاری، مامایی و اتاق عمل و کاربردی بودن این رشته‌ها، در سالیان اخیر بسیاری از دانشکده‌های پرستاری ارزیابی وضعیت آموزش بالینی را رکن اساسی برنامه‌های خود قرار داده‌اند (۴).

نظام سلامت امروز به افراد متخصص، توانمند و کارآمد جهت پاسخگویی به نیازهای کمی و کیفی کشور نیاز دارد. طبق نقشه جامع نظام سلامت کشور و نقشه‌ی جامع علمی کشور یکی از مهمترین برون داده‌ای مراکز علمی و دانشگاهی تامین نیروی انسانی با بالاترین کیفیت می‌باشد در این راستا رسالت دانشگاه‌ها توانمندسازی دانشجویان برای پذیرش نقش‌های خطیر نظام در سلامت آینده است (۵).

دانشجویان علوم پزشکی در دوره‌ی تحصیل با چالش‌ها و مشکلات زیادی مواجه می‌گردند این چالش‌ها نه تنها باعث افت تحصیلی می‌شود بلکه می‌تواند بر چگونگی رشد شخصیت آنان نیز اثر

پرسش نامه مورد استفاده پرسش نامه محقق ساخته چالش‌های آموزش بالینی بود که شامل بخش اطلاعات دموگرافیک و بخش سوالات مرتبط با چالش آموزش بالینی که ۳۱ سوال بود و هر سوال با استفاده از مقیاس لیکرت ۵ درجه ای تنظیم شده بود. پرسش نامه پژوهشگر ساخته شامل حیطه‌های (محیط آموزشی، ارتباطات بین فردی، حیطه تجارب بالینی در آموزش بالینی، حیطه تجارب تحقیرآمیز، حیطه احساسات ناخوشایند می- باشد. پس از تایید روایی محتوای پرسشنامه توسط ده نفر از اعضا هیئت علمی دانشگاه، پایایی پرسشنامه به روش آزمون مجدد ($r=0/8$) محاسبه و تایید شد.

پرسشنامه در هفته سوم کارآموزی پس از تشریح اهداف پژوهش و کسب رضایت جهت تکمیل به دانشجویان واجد شرایط داده شد.

داده‌ها پس از ورود به نرم افزار SPSS 16، با استفاده از روش‌های آماری توصیفی (میانگین و فراوانی نسبی) و آزمون آنالیز واریانس (جهت مقایسه میانگین و انحراف معیار گروه‌ها) تجزیه تحلیل انجام شد.

یافته‌ها

از ۲۱۵ نفر دانشجوی، ۱۹۴ نفر پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند (۹۰٪). از آنها مذکر و ۱۴۳ نفر (۷۳٪) مونث بودند. ۱۴۶ نفر (۷۵٪) دانشجویان اتاق عمل و ۴۸ نفر (۲۴٪) دانشجویان هوشبری بودند. ۱۴۶ نفر از دانشجویان مورد مطالعه ۱۴۶ نفر (۷۵٪) مجرد و ۴۸ نفر (۲۴٪) متاهل بودند.

ویژه‌های برخوردار است (۷،۱۰). شناسایی وضعیت آموزش بالینی، به رفع یا اصلاح نقاط ضعف کمک نموده و می‌تواند موجب بهبود دستیابی به اهداف آموزشی، تربیت افراد ماهر و ارائه خدمات مراقبتی با کیفیت بالاتر شود (۹،۱۱) برای کاهش میزان تنش در دانشجویان علوم پزشکی، لازم است در آموزش فرایندهای بالینی، منابع تنش زا، شناسایی شده و راه‌های مقابله با آنها نیز آموزش داده شود تا دانشجویان بتوانند پس از فراغت از تحصیل، به عنوان یک نیروی با ثبات و کارآمد به انجام وظایف شغلی خود بپردازند (۱۲،۱۳). لذا این پژوهش با هدف تعیین عوامل چالش‌زای آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام شد.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی تحلیلی درنمیسال دوم سال تحصیلی ۹۴-۹۳ روی دانشجویان کارشناسی اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی بیرجند که در ترم های سوم الی هشتم مشغول به تحصیل بودند (حداقل یک ترم کارآموزی را در اتاق عمل گذراندند) انجام شد. کلیه نمونه‌های واجد شرایط به روش سرشماری (کلیه دانشجویان اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند که حدود ۲۱۵ نفر بودند) وارد مطالعه شدند.

معیارهای ورود به مطالعه گذارندن حداقل یک واحد کارآموزی بالینی و تمایل شرکت در مطالعه بوده و معیار خروجی دانشجویان مهمان و انتقالی بوده است.

بیشترین میانگین عوامل چالش‌زا در کل دانشجویان مورد مطالعه مربوط به عامل محیط آموزشی ($3/68 \pm 0/75$) و کمترین میانگین مربوط به عامل تجارب تحقیرآمیز ($3/51 \pm 0/80$) بود. (جدول ۲) نتیجه آزمون آنالیز واریانس یکطرفه نشان داد که میانگین عوامل چالش‌زای ارتباطات بین فردی، تجارب تحقیرآمیز، تجارب بالینی، احساسات ناخوشایند و محیط آموزشی در دانشجویان مورد مطالعه بر حسب سال تحصیلی تفاوت معنی‌داری ندارد ($p < 0/05$).

میانگین عوامل چالش‌زای ارتباطات بین فردی، تجارب تحقیرآمیز، تجارب بالینی، احساسات ناخوشایند و محیط آموزشی در بین زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود داشت ($p < 0/05$).

بیشتر دانشجویان مورد مطالعه ۱۶۸ نفر ($86/6\%$) اعلام داشتند که به رشته تحصیلی خود علاقه دارند. در مقایسه نظرات دانشجویان، تعداد ۹۷ نفر (50%) محیط آموزشی، تعداد ۹۳ نفر ($47/9\%$) ارتباطات بین فردی، تعداد ۹۳ نفر ($47/9\%$) تجارب بالینی در آموزش بالینی، تعداد ۷۴ نفر ($38/1\%$) محیط تجارب تحقیرآمیز، تعداد ۷۴ نفر ($38/1\%$) احساسات ناخوشایند، را در حد زیاد چالش‌زا تعیین کردند.

با توجه به جدول ۱ میانگین عوامل چالش‌زای ارتباطات بین فردی، تجارب تحقیرآمیز، تجارب بالینی، احساسات ناخوشایند و محیط آموزشی در دانشجویان هوشبری نسبت به دانشجویان اتاق عمل به طور معنی‌داری بیشتر بود ($p < 0/05$).

جدول ۱. مقایسه میانگین نمره دیدگاه دانشجویان اتاق عمل و هوشبری مورد مطالعه در خصوص عوامل چالش‌زا در آموزش بالینی

مقدار p	آموزش بالینی		رشته تحصیلی
	هوشبری	اتاق عمل	
	میانگین $\pm$ انحراف استاندارد	میانگین $\pm$ انحراف استاندارد	عوامل استرس‌زا
0/001	3/93 $\pm$ 0/62	3/51 $\pm$ 0/82	ارتباطات بین فردی
0/001	3/83 $\pm$ 0/68	3/40 $\pm$ 0/81	تجارب تحقیرآمیز
0/000	3/99 $\pm$ 0/59	3/47 $\pm$ 0/69	تجارب بالینی
0/000	3/92 $\pm$ 0/71	3/43 $\pm$ 0/72	احساسات ناخوشایند
0/012	3/91 $\pm$ 0/60	3/60 $\pm$ 0/78	محیط آموزشی

جدول ۲. مقایسه میانگین نمره کل دانشجویان مورد مطالعه در خصوص عوامل چالش‌زا در آموزش بالینی

عوامل چالش‌زا	کمترین نمره	بیشترین نمره	میانگین $\pm$ انحراف معیار
ارتباطات بین فردی	۱	۵	3/61 $\pm$ 0/80
تجارب تحقیرآمیز	۱	۵	3/51 $\pm$ 0/80
تجارب بالینی	۱/۲۲	۵	3/60 $\pm$ 0/70
احساسات ناخوشایند	۱/۴۰	۵	3/55 $\pm$ 0/74
محیط آموزشی	۱	۵	3/68 $\pm$ 0/75

بحث و نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر دانشجویان به ترتیب: محیط آموزشی تعداد ۹۷ نفر (۵۰٪)، محیط ارتباطات بین فردی تعداد ۹۳ نفر (۴۷/۹٪)، محیط تجارب بالینی در آموزش بالینی تعداد ۹۳ نفر (۴۷/۹٪)، محیط تجارب تحقیق‌آمیز تعداد ۷۴ نفر (۳۸/۱٪)، محیط احساسات ناخوشایند تعداد ۷۴ نفر (۳۸/۱٪) را در حد زیاد چالش‌زا تعیین کردند.

مطالعات زیادی درباره بررسی عوامل چالش‌زای آموزش بالینی انجام شده است و نتایج متفاوتی گزارش شده است (۱۹-۱۵). در مطالعه قربانیان که بر روی ۱۴۹ دانشجوی اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد، نتایج نشان داد از نظر دانشجویان رشته هوشبری مهم‌ترین عوامل موثر در وضعیت آموزش بالینی به ترتیب مربی، اهداف و برنامه آموزشی و محیط آموزشی و از دیدگاه دانشجویان رشته اتاق عمل به ترتیب مربی، برخورد با دانشجو و اهداف و برنامه آموزشی بودند (۴) که با مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد با این تفاوت که محیط‌بندی‌ها کمی متفاوت می‌باشند.

بر خلاف پژوهش یاد شده در مطالعه پوران اخوان اکبری تحت عنوان عوامل تنش‌زا آموزش بالینی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، ۴۲ نفر مورد مطالعه قرار گرفتند، نتایج مطالعه نشان داد که بیش‌ترین عوامل تنش‌زا به ترتیب محیط‌های احساسات ناخوشایند، تجربیات بالینی، تجارب تحقیق‌آمیز، ارتباط بین فردی، برنامه ریزی آموزشی و محیط آموزشی به ترتیب از درجه تنش‌زایی بالایی برخوردار بودند (۱۲) یا در مطالعه ی یزدان‌خواه فرد و همکاران که تحت عنوان عوامل تنش‌زای آموزش

بالینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، که به روش توصیفی-مقطعی بر روی ۳۳۴ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر انجام شد نشان داد که بیشترین عوامل تنش‌زا به ترتیب شامل: تذکر استاد در حضور پرسنل و پزشکان، عدم وجود امکانات رفاهی در بخش، مشاهده زجرکشیدن بیماران بدحال، نگرانی از انتقال بیماری واگیردار، و عدم حمایت استاد از دانشجو بود (۱۱). تفاوت نتایج این مطالعات با مطالعه حاضر می‌تواند به دلیل متفاوت بودن محیط آموزش بالینی دانشجویان هدف باشد. در مطالعه مروری فریبا حقانی و همکارش تحت عنوان چالش‌های آموزش بالینی در نظام سلامت، چالش‌های آموزش بالینی را به چالش‌های خرد (در سطح دانشگاه) و کلان (در سطح ملی) یا به چالش‌های مربوط به مربی، فراگیر، برنامه آموزشی و محیط بالین تقسیم کرد و الگوهای تاثیرگذاری آنها را به صورت علمی ترسیم کرده است (۲). در مطالعه مروری رسولی و همکاران تحت عنوان چالش‌های آموزش بالینی پرستاری در ایران عواملی از قبیل مشخص نبودن شرح وظایف مطابق با اهداف آموزشی، عدم دسترسی کافی به مربیان، فاصله بین آموخته‌های بالین و عمل، برخورد نامناسب پرسنل و کادر درمانی با دانشجو و مربیان، کافی نبودن امکانات و تجهیزات محیط بالین و مشخص نبودن روند ارزشیابی پایانی در زمینه چالش دخیل هستند (۱۵).

در مطالعه حاضر میانگین عوامل چالش‌زای ارتباطات بین فردی، تجارب تحقیق‌آمیز، تجارب بالینی، احساسات ناخوشایند و محیط آموزشی در بین زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود دارد که در

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که دانشجو به دلیل خودگزارشی بودن پرسشنامه، صادقانه پرسشنامه را تکمیل نکند یا به علت فعالیت کاری زیاد در اتاق عمل فرصت نکند پرسشنامه را با دقت و تمرکز پر کند.

پیشنهادات

پیشنهاد می‌شود به دلیل نا آشنا بودن دانشجو با چگونگی برقراری ارتباط با تیم جراحی و همکاران بالین، مربی‌ها باید وقت بیشتری را با دانشجویان باشند و بروی این مسئله توجه کافی را لحاظ فرمایند و از طرفی نیز مدیران آموزشی بایستی برنامه‌هایی را جهت آشنا کردن مربیان با این چالش‌ها ترتیب دهند تا عوامل چالش‌زا جهت دانشجویان اتاق عمل و هوشبری به حداقل برسد. در ضمن انجام مطالعات در زمینه تاثیر نقش مربیان در چالش‌های آموزش بالینی پیشنهاد می‌شود، چرا که به نظر می‌رسد مربیان نقش کلیدی در کاهش یا افزایش این چالش‌ها دارند.

سپاسگزاری

بدین وسیله از تمامی افرادی که ما را در این پژوهش یاری کرده‌اند به ویژه دانشجویان محترم اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند تقدیر و تشکر می‌شود.

مطالعات دیگر به این تفاوت اشاره ای نشده است ولی به نظر می‌رسد که ویژگی‌های فردی در زن و مرد باعث تفاوت دیدگاه در بین عوامل چالش‌زا شده است که مربیان بایستی به این نکته در آموزش بین دختر و پسر توجه کافی داشته باشند.

بنابراین با مشخص شدن عوامل مؤثر بر کیفیت و کمیت آموزش بالینی در محیط اتاق عمل می‌توان زمینه را برای برنامه ریزی‌های واقع گرایانه در راستای توانمند ساختن دانشجویان اتاق عمل و هوشبری و ارتقای سطح خدمات مراقبتی توسط برنامه‌ریزان آموزشی مهیا سازد و با آگاهی از منابع چالش‌زا، محدود نمودن آن و یا بالا بردن سطح آگاهی دانشجویان، سازگاری آنان را نسبت به موقعیت‌های مختلف افزایش داده و محیط مناسبی برای آموزش فراهم آورد (۱۱).

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر مشکلات آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان اتاق عمل و هوشبری به ترتیب شامل موارد زیر می‌شود ۱- محیط آموزشی ۲- ارتباطات بین فردی ۳- تجارب بالینی در آموزش بالینی ۴- تجارب تحقیرآمیزه- احساسات ناخوشایند. لذا با توجه به اینکه امر آموزش و یادگیری بالینی به میزان زیادی وابسته به بستر آن است، مربیان و دست‌اندرکاران آموزش بالینی باید روش‌ها و برنامه‌های در دست اجرا را در جهت کاهش عوامل چالش‌زا تغییر دهند.

محدودیت‌ها

References

1. Joekar F, Haghani F. Nursing clinical Education the challenges Facing. Iranian Journal of Medical education. 2011; 10(5):1153-1160. (In Persian).
2. Shafie F, Holakouie M, Abdoli F, Shafie M. Clinical education stressors from views of nursing students in Rafsanjan nursing and midwifery school 2013. Journal of

- Rafsanjan Nursing and Midwifery Faculty. 2013; 7 (1):28-34. (In Persian).
3. Saki M, Gholami M, Jariani M, Asti P, Saki M. The study of stressful factors in clinical education for nursing students studying in nursing and Midwifery College in khorramabad. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty*. 2012; 10(2): 219-225. (In Persian).
  4. Haghani F, Hojat M. Challenges of clinical education in health system. *Journal of Education and Ethics in Nursing*. 2013; 2(3):9-19. (In Persian).
  5. Abbaszade A, Borhani F, Sabzevari S. Nursing Teachers' Perception of the Challenges of Clinical Education and Solutions: A Qualitative Study. *J Qual Res Health Sci* 2013; 2(2):134-45. (In Persian).
  6. Akhavan-Akbari P, Mashoofi M, Mostafazadeh F, Allahyari I, Vosoghi N, Hatami R. Tension factors in clinical education of midwifery students of medical sciences university ardabil .. *Iranian Journal of Health & Care*. 2009; 11(3): 40-48. (In Persian)
  7. Ghorbanian N, Abdollahzadeh Mahlani F, Kazemi Haki B. Effective Factors on Clinical Education Quality; Anesthesiology and Operating Room Students View. *Bimonthly Educ Strateg Med Sci* .2014; 6(4): 235-239. (in Persian).
  8. Abedini S, Abedini S, Aghamolaei T, Jomehzadeh A, Kamjoo A. Clinical education problems: the viewpoints of nursing and midwifery students in Hormozgan University of Medical Sciences. *Journal of Hormozgan Nursing*. 2009; 12(4):249-253. (In Persian).
  9. Saleh Abadi S, Golafrooz Shahri M, Nasrollahi S, Akbarzadeh M, Mirchouli N. Clinical education problems and ways of enhancing its quality from the perspective of clinical instructors and students of nursing and midwifery at sabzevar university medical sciences in 2008. *Quarterly Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*. 2014; 20(4) :539-546. (In Persian).
  10. Rassouli M, Zagheri Tafreshi M, Mohammadnejad E. Challenges in clinical nursing education in Iran and strategies. *Journal of clinical excellence*. 2014; 2(1): 11-22. (In Persian).
  11. Yazdankhah Fard M, Pouladi S, Kamali F, Zahmatkeshan N, Mirzaei K, Akaberian S, et al. The Stressing Factors in Clinical Education: The Viewpoints of Students. *Iranian Journal of Medical Education*. 2009; 8(2): 341-350. (In Persian).
  12. Kolakari SH, Sanakoo A, Mirkarimeh F, Behnampour N. The level of stress among Gorgan University of Medical Sciences hospital operation room's personals and its relation to some related factors. *J Gorgan Uni Med Sci* .2002; 4(2): 54-59. (In Persian).
  13. Tahery N, Kaijali M, Yaghoobi M, Koleini Z. The stressors of clinical training in nursing students-Abadan nursing faculty (2009). *Modern Care Journal*. 2011; 8(3):159-65. (In Persian).
  14. Hasan Pour Sh, Bani S. The view point of midwifery students about clinical education problems in Tabriz University. 7th national congress on education. 2005 Nov 12-15: Tabriz, Iran. (In Persian).
  15. Mardani Hamule M, Askari F. Nurses' experiences from medical clinical challenges: a qualitative study. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty*. 2010; 7(4):246-252. (In Persian).
  16. Nazari R, Haji Hossainy F, Saat Saz S, Arzani A, Bijani A. Avamele estersza dar amuzeshe baliniye. (In Persian). *daneshjoyane parastariye Daneshkadeye Parastari Mamaie Amol*. *Journal of Babol University of Medical Sciences* 2007; 9(2): 45-50. (In Persian).
  17. Omidvar Sh, Salmalian H, Azimi H. Evaluation of clinical education problems from the senior midwifery students' point of view in Babol University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*. 2005(14): 77-78. (In Persian).
  18. Shokati Ahmad Abad M, Mohammadi E. Evaluation of gap between theoretical and clinical education in critical care nursing. *modern care j*. 2005; 2(3 and 4): 9-15. (In Persian).

19. Heydari M, Shahbazi S , Sheykhi R A , Heydari K. Nursing Students' viewpoints about Problems of Clinical education.

Iranian Journal of Health & Care. 2011: 18-23. (In Persian).

The challenges of clinical education in operating room and anesthesia Students of Birjand University of Medical Sciences

Maryam Tolyat¹, Mohammad Taherirad², Razieh Pirannejad²

¹ Department of Operation Room, Faculty of Paramedicine, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Birjand, Iran.
ORCID ID: 0000-0002-6216-2916

² Department of Operation Room, Faculty of Paramedicine, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Birjand, Iran.

(Received 22 Jun, 2018

Accepted 02 Jul, 2019)

Original Article

Abstract

Introduction: Clinical education is an essential part of education in operating room, any problems in clinical education Creates problems for this part of the education to be effective and efficient. The aim of this study was to determine the challenging factors of clinical education from the viewpoint of the operating room and anesthesia students of Birjand University of Medical Sciences. Sampling method was census

Methods: This descriptive-analytic study was conducted on students of Operating and Anesthesia Room of Birjand University of Medical Sciences in the academic year of 2015-2016. Criteria for the study was Passing at least one clinical practice unit in the operating room. A researcher made questionnaire which it's reliability was calculated and confirmed by a test-retest method was employed collect data. The data was analyzed by SPSS 16 software.

Results: 194 students completed questionnaires, 51 of whom were male and 143 were female. 146 (75.3%) were operative students and 48 (24.7%) students were anesthetists.

The scale of challenging factors faced by students is as follows: The educational environment 97 (50%), the scope of interpersonal communication 93 (47.9%), the range of clinical experiences in clinical education was 93 (47.9%), the domain of humiliating experiences was 74 (38.1%), and the area of unpleasant feelings was 74 (38.1%)

Conclusion: Based on the findings of this study Clinical education authorities Must adopt methods to reduce the challenges of clinical education. Since the teaching environment plays an important role in solving educational challenges Therefore, special attention should be paid to these environments.

Keywords: Challenging Factors, Clinical Education, Operating Room.

Citation: Tolyat M, Taherirad M, Pirannejad R. The challenges of clinical education in operating room and anesthesia Students of Birjand University of Medical Sciences. Journal of Development Strategies in Medical Education 2020;7(1):52-60.

Correspondence:

Mohammad Taherirad,
Department of Operation Room,
Faculty of Paramedicine, Birjand
University of Medical Sciences,
Birjand, Birjand, Iran.

ORCID ID:

2916-0000-0003-3200-2222

Email:

mohammad.taherirad@yahoo
.com